

**Логінова М. В.,**  
викладач кафедри  
цивільного права та процесу  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ,  
капітан поліції  
**Наліжитий В. В.,**  
курсант  
Навчально-наукового інституту  
права та підготовки фахівців для  
підрозділів Національної поліції  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

## **ЗМІНИ ДО ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: НАСЛІДКИ НЕВИКОНАННЯ ГРОШОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

На разі, внаслідок збройної агресії та масштабного вторгнення російської федерації на територію України суттєвих змін зазнали всі суспільні відносини та власне суспільний устрій, який існував до війни. Не стали винятком й цивільно правові відносини. Внесення змін до цивільного законодавства пояснюється тим, що на території України укладено доволі багато цивільних договорів, які в сучасних умовах не можуть бути належним чином виконані. З цього випливає, актуальність теми нашого дослідження, адже виникає питання яким власне чином відбуватиметься регулювання настання наслідків невиконання цивільно-правових зобов'язань внаслідок запровадження режиму воєнного стану на території України. У розрізі нашої теми дослідження нас власне цікавить правові наслідки для особи, у разі невиконання нею грошового зобов'язання [3].

Виклад основного матеріалу, на нашу думку, доцільно почати із визначення поняття грошового зобов'язання. Отже, в юридичній літературі, на думку таких науковців як Д. Мейера, М. Агарков, Т. Жагорнікової та інших, грошове зобов'язання визначається як цивільно-правове зобов'язання по сплаті грошових знаків у визначеній чи визначуваній сумі, що виконують у майновому обороті функцію законного платіжного засобу і засобу обігу, з метою погашення грошового боргу. Варто зазначити, що чинний Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) не містить визначення поняття грошового зобов'язання, що свідчить про усталену законодавчу традицію перенесення понятійного визначення цієї категорії до сфери доктрини права [4].

Важливо зазначити, що власне поняття грошового зобов'язання чинним законодавством не визначено, але правові наслідки для особи, внаслідок дій якої відбувається порушення виконання грошового зобов'язання. Отже, стаття 611 ЦК України визначає, що в разі порушення грошового зобов'язання

настають наслідки передбачені договором або ж власне зазначеною нормою чинного законодавства. До таких наслідків відносяться: 1) припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору; 2) зміна умов зобов'язання; 3) сплата неустойки; 4) відшкодування збитків та моральної шкоди. Слід зазначити, що сплата неустойки, відшкодування збитків і моральної шкоди є мірами відповідальності і застосовуються, за загальним правилом, при наявності вини порушника [1].

Але, на жаль, як вже було зазначено внаслідок війни на території України для регулювання актуальних цивільних правовідносин. Отже, відповідним нормативно-правовим актом, а саме Законом України від 15.03.2022 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» внесено зміни, а саме доповнення «Прикінцевих та перехідних положень» ЦК України пунктом 18 у сфері порядку виконання грошового зобов'язання на період дії на території України режиму воєнного стану. Нововведений пункт передбачає, що: «...у період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитором (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 ЦК України, а також від обов'язку сплати на користь кредитора (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення». Також, вказаним пунктом встановлено, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитором (позикодавцем) [2].

Отже, з вищевикладеного можемо зробити висновок, що грошове зобов'язання це один із найпоширеніших видів цивільно правових зобов'язань під яким прийнято вважати цивільно-правове зобов'язання по сплаті грошових знаків у визначеній чи визначуваній сумі, що виконують у майновому обороті функцію законного платіжного засобу і засобу обігу, з метою погашення грошового боргу [4]. До введення воєнного стану на території України за невиконання грошового зобов'язання ЦК України передбачалися відповідні правові наслідки, але, на разі, внаслідок ситуації, що склалася в нашій державі, було внесено відповідні зміни до чинного законодавства, якими встановлено звільнення від відповідальності особи, якщо відбулося порушення виконання умов грошового зобов'язання.

### Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 40-44, ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану». URL: [https://ips.ligazakon.net/document/view/T222120?utm\\_source=jurliga.ligazakon.net&utm\\_medium=news&utm\\_content=j103](https://ips.ligazakon.net/document/view/T222120?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=j103).
3. Воєнний стан: чи змінились наслідки невиконання цивільно-правових зобов'язань URL: [https://jurliga.ligazakon.net/analitics/210706\\_vonniy-stan-chi-zmnilis-naslDKi-nevikonannya-tsivlno-pravovikh-zobovyazan](https://jurliga.ligazakon.net/analitics/210706_vonniy-stan-chi-zmnilis-naslDKi-nevikonannya-tsivlno-pravovikh-zobovyazan).
4. Жагорнікова Т. О. Поняття зобов'язання і грошового зобов'язання в цивільному праві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2013. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6660/1>.

**Логінова М. В.,**

викладач кафедри  
цивільного права та процесу  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ,  
капітан поліції

**Сайгаченко Д. С.,**

курсант  
Навчально-наукового інституту  
права та підготовки фахівців для  
підрозділів Національної поліції,  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

## **ЗЛОВЖИВАННЯ СУДДЕЮ ЦИВІЛЬНИМИ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Зазвичай, коли говорять про зловживання правом, маються на увазі неправомірні дії з боку учасників судового процесу. Однак не менший інтерес становить зловживання правом із боку самого суду.

Згідно Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суд – це відокремлений орган, незалежно ні від кого вирішує різні суперечки правового характеру. [1] Судові рішення у цивільних справах, які вступили в законну силу, обов'язкові для виконання всіма громадянами, органами та посадовими особами. На жаль, на даний час в Україні виноситься велика кількість рішень, які згодом неможливо виконати. Здавалося б, на перший погляд, що неможливість виконання пов'язана з діями та статусом сторін процесу. Однак насправді нерідко виходить так, що саме рішення не може бути виконане з причини відсутності у ньому логіки. Подібні рішення виносяться без розгляду судом заяв, що можна розглядати як один з варіантів зловживання правом самим судом.